

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ПРАВОЗНАВСТВО»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності,	181 Харчові технології
Тип і назва освітньої програми	ОПП Харчові технології
Курс, семестр	Курс - 4, семестр - 8
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3,0 , Загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 14 год. Форма семестрового контролю – екзамен
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра підприємництва і права
Контактні дані розробників	Викладачі: Махмудов Ханлар , д.е.н., професор Волкова Неля , к.е.н., доцент Контакти: ауд. 483, 484 (навчальний корпус 4) khanlar.makhmudov@pdau.edu.ua volkova.nelia@pdau.edu.ua сторінки викладачів: https://www.pdau.edu.ua/people/mahmudov-hanlar-zeinalovych https://www.pdau.edu.ua/people/volkova-nelya-vasylivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумовою для вивчення дисципліни «Правознавство» є базові знання з правознавства
Компетентності	<i>Інтегральна:</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми технічного і технологічного характеру, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ та методів у сфері харчових технологій. <i>Загальні:</i> ЗК 9. Уміння розв'язувати поставлені задачі та приймати відповідні обґрунтовані рішення ЗК 13. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні. <i>Спеціальні:</i> СК 10. Здатність розробляти проекти нормативної документації з використанням чинної законодавчої бази та довідкових матеріалів.

Результати навчання	ПРН 20. Вміти укладати ділову документацію державною мовою. ПРН 26. Формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Окрім базових правових знань, дисципліна розвиває критичне мислення, вміння аргументовано відстоювати свою позицію, ефективно комунікувати, аналізувати проблеми та працювати в команді. Студенти набувають навичок прийняття зважених рішень і відповідального ставлення до своїх обов'язків, що є необхідними для успішної професійної діяльності та соціальної інтеграції.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
наданні здобувачам вищої освіти широких теоретичних і практичних правових знань, засвоїти найважливіші положення провідних галузей права України, сформувати у студентів правову свідомість та правову культуру, що забезпечить майбутнім фахівцям уміння застосовувати правові норми у виробничій діяльності.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема1. Основи теорії права і держави Тема2. Конституційне право України Тема3. Адміністративне право Тема4. Цивільне право Тема5. Трудове право Тема6. Аграрне, земельне та екологічне право Тема 7. Кримінальне право Тема 8. Судові та правоохоронні органи України	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ	
словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда; практичні методи: практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою: конспектування, підготовка рефератів/презентацій; методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації; метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти; методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності: роз'яснення мети навчальної дисципліни; висування вимог до вивчення дисципліни; заохочення і покарання; вказування на недоліки, зауваження; інтерактивні методи: дискусії, диспути; рольові і ділові ігри; комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій; методи усного контролю: бесіда; методи письмового контролю: контрольна робота; методи самоконтролю: самостійний пошук помилок; самоаналіз.	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи та завершується екзаменом із занесенням у відомість обліку успішності. Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	

- щодо термінів виконання та перескладання	Перескладання видів робіт відбувається відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021polozhennyaproosvitniyprocespravlene.pdf) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaperoocinyuvannyarezultativnavchannyazdobuvachivvyshchoiosvityvpdau.pdf). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу деканату. Практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це деканат, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Декан своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної
	навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує декан факультету за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною;
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
- щодо відвідування занять	У відповідності до Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021polozhennyaproosvitniyprocespravlene.pdf) відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача. Контроль за відвідуванням здобувачами вищої освіти навчальних занять здійснює декан факультету.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

	Назви тем	Навчальна платформа	Назва курсу	Посилання на курс
	Тема 1. Основи теорії права і держави	Ed-Era	Люди та держава. Правила гри	https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5147
	Тема 4. Цивільне право.	Ed-Era	Академічна доброчесність	https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5131
	Тема 5. Трудове право	Coursera	Трудові договори	https://www.coursera.org/learn/employment-contracts
	Тема 7. Кримінальне право.	Ed-Era	Корупція-off: як боротися з корупційними ризиками у вищій освіті	https://study.ed-era.com/en_gb/courses/course/3740

- щодо оскарження результатів оцінювання

Відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyyaproocinyuvannya2023.pdf>, студенти мають право оскаржувати результати поточного або семестрового

контролю, якщо вони не погоджуються з отриманою оцінкою. Після оголошення результатів студент може звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо оцінки. Якщо в процесі обговорення не вдається вирішити спірну ситуацію, здобувач освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження можуть бути випадки недотримання викладачем встановленої системи оцінювання, зазначеної в робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання, або наявність конфлікту інтересів, про існування якого студент не був і не міг бути обізнаним до проведення оцінювання. Оскаржити результат можна не пізніше наступного робочого дня після його оголошення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Бабін І.І., Білоскурська О.В. Конституційне право : навч.-метод. пос. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 251 с.
2. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри./ Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. К.: Ваіте, 2021. 528 с.
3. Погорілко В.Ф., Шпиталенко Г.А. Правознавство: Підручник. 6-те вид., випр. і доп. К.: Каравела, 2020. 602 с.
4. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 360 с.
5. Правознавство : навч. посіб. / М. М. Пендюра, О. Я. Лапка, А. Л. Калінюк та ін. К. : 7БЦ, 2022. 548 с.
6. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 360 с.
7. Тертишник В.М. Конституція України. Науково-практичний коментар. Київ: Алерта, 2022. 430 с.
8. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.

Допоміжні

1. Волкова Н.В., Махмудов Х.З., Михайлова О.С. Використання аутстафінгу та аутсорсингу в українському правовому полі для розвитку торгівлі та ІТ. «Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2024. № 9(37) 2024. С. 302 – 314.
2. Волкова Н.В., Махмудов Х.З., Михайлова О.С. Правові аспекти міжнародної торгівлі ГМО. Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу Полтавського державного аграрного університету за підсумками науково-практичних досліджень в 2023 році (м. Полтава, 14-15 травня 2024 року). Полтава: РВВ ПДАУ, 2024. С. 44 – 46.

3. Волкова Н.В., Махмудов Х.З., Михайлова О.С. [Правові механізми протидії корупції в комерційній діяльності](#). *Успіхи і досягнення у науці*, № 6, 2024. С. 68 – 81. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-6\(6\)-68-80](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-6(6)-68-80)

4. Волкова Н.В., Михайлова О.С., Махмудов Х.З. Правові аспекти інноваційних підходів до захисту прав споживачів. *«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*. 2024. № 9(37) 2024. С. 314 – 329.

5. Козаченко Ю.А., Махмудов Х.З. Принцип змагальності в адміністративному судочинстві України. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору»*. Полтава, 2020. С. 128-131.

6. Махмудов Х.З., Волкова Н.В. Правова природа та сутність концепції юридичної відповідальності. *Наше право*. № 1, 2024. С. 308 – 312. URL.: https://nashe-pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/NP-2024-1/NP_2024_1_308.pdf

7. Khanlar Makhmudov, Olena Taran-Lala, Nelia Volkova, Olena Mykhailova, Svitlana Pysarenko, Oleksandr Sen (2022). Modeling of the design of agricultural resource-saving clusters in the conditions of a threat to national security and a special legal regime. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, Vol. 40, pp. 270-278. URL: <https://keypublishing.org/jhed/jhed-volumes/volume-40/>

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>

2. Сайт бібліотеки Вернадського (рубрика «Наукова періодика»). URL: <http://nbuv.gov.ua/portal>

3. Сайт бібліотеки ПДАУ. URL:<http://dspace.pdaa.edu.ua:8080>

Реквізити затвердження	Затверджено на засіданні кафедри підприємництва і права протокол від 15 № 13.01.2025 р.
---------------------------	--

Додаток до силабусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Для денної форми здобуття освіти

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Розв'язування тестів	Виконання вправ на практичних заняттях	Реферат/ презентація	Екзамен	
Тема 1. Основи теорії права і держави		10	10	20	10
Тема 2. Конституційне право України		10			10
Тема 3. Адміністративне право		10			10
Тема 4. Цивільне право	5				5
Тема 5. Трудове право	5	10			15
Тема 6. Аграрне, земельне та екологічне право	5	10			15
Тема 7. Кримінальне право Тема 8. Судові та правоохоронні органи України	5				15
Екзамен				20	20
Разом	20	50	10	20	100

**Захист реферату/презентації проводиться на 4 або 7 практичному занятті*

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-5	По кожній темі 50 тестових завдань. Бали: від 0-5 (по 0,1 балів за кожну правильну відповідь)

Шкала та критерії оцінювання підготовки реферату/презентації

Кількість балів	Критерії оцінювання
10	на високому рівні – здобувач демонструє глибоке розуміння правил укладання ділової документації державною мовою, володіє навичками її створення відповідно до стандартів; чітко і логічно аргументує власну світоглядну та громадську позицію, демонструє високу соціальну відповідальність; матеріал викладено структуровано, з використанням правильної юридичної термінології; оформлення роботи бездоганне, джерела використано ефективно. Захист роботи аргументований і впевнений.
8 - 9	на середньому рівні – здобувач демонструє знання основних вимог до укладання ділової документації, однак припускається незначних помилок у структурі чи формулюваннях; формує власну позицію, але аргументація місцями недостатньо переконлива; соціальна відповідальність проявляється частково. Оформлення роботи має дрібні недоліки, джерела використовуються поверхнево; захист роботи проведено на задовільному рівні.
6 - 7	на достатньому рівні – здобувач демонструє обмежені знання правил укладання ділової документації, допускає суттєві помилки у формулюваннях чи оформленні; власна позиція частково сформована, але висновки не завжди логічні; соціальна відповідальність проявляється слабо. Використання джерел обмежене, аналіз поверхневий, у роботі є структурні або змістовні недоліки. Захист роботи не цілком переконливий.
4-5	на низькому рівні – здобувач демонструє мінімальне знання правил укладання ділової документації, припускається численних помилок у формулюваннях і структурі; власна позиція слабка або відсутня, соціальна відповідальність не проявляється. Джерела майже не використовуються, аналіз правових документів поверхневий, висновки слабкі.
	Оформлення роботи містить значні помилки; захист непереконливий.

1-3	на недостатньому рівні – здобувач не демонструє знань або розуміння правил укладання ділової документації, робота не має структури, висновки відсутні або не відповідають темі; джерела не використовуються, що свідчить про нездатність досягти очікуваних результатів. Соціальна відповідальність не проявляється; оформлення роботи хаотичне, захист не відбувся або проведено з грубими помилками.
-----	--

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	на високому рівні – розкриті питання практичного завдання; здобувач демонструє глибоке знання та розуміння правил укладання ділової документації державною мовою, логічність і самостійність у викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку, демонструє здатність відстоювати власну світоглядну та громадську позицію; відповіді є вичерпними, юридично коректними, без помилок у термінології, із посиланням на відповідні законодавчі та нормативні акти; демонструє соціальну відповідальність і свідомість у розгляді питань.
7-8	на середньому рівні – здобувач демонструє знання правил укладання ділової документації, проте виклад матеріалу недостатньо повний; присутня логіка, але не завжди обґрунтована аргументація; здатність відстоювати власну позицію проявляється лише частково, іноді не враховує соціальну відповідальність; відповідь включає визначення юридичних понять і посилання на нормативну базу, але присутні несуттєві помилки чи неточності у формулюваннях.
5-6	на достатньому рівні здобувач – демонструє обмежені знання правил укладання ділової документації та нормативної бази; аргументація слабка, формування та відстоювання громадської та світоглядної позиції відбувається поверхнево; соціальна відповідальність та свідомість виражені недостатньо; у відповіді є значні прогалини та помилки, які впливають на розуміння матеріалу.
3-4	на низькому рівні здобувач – демонструє поверхневі знання основних положень укладання ділової документації; наявні суттєві помилки в розумінні матеріалу; здатність формувати та відстоювати власну позицію практично відсутня; соціальна відповідальність проявляється мінімально або взагалі не проявляється; відповідь містить значні прогалини у логіці, аргументації та нормативній базі.
0-2	на дуже низькому рівні здобувач – демонструє майже повну відсутність знань правил укладання ділової документації державною мовою та нормативної бази; відповіді нелогічні, з грубими помилками; здобувач не здатний сформулювати або обґрунтувати власну світоглядну позицію; відсутній рівень соціальної відповідальності; матеріал викладений хаотично, без дотримання вимог, з численними помилками.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Вид завдання	Шкала оцінювання, балів	Критерії оцінювання
Теоретичні питання (2 питання)*	5	здобувач повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, вдало наводить приклади, демонструє здатність формувати та відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діє соціально відповідально та свідомо.
	4	здобувач демонструє достатньо високий рівень знань, відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять; здатен обґрунтувати свою позицію та демонструє соціально відповідальне мислення, але з деякими неточностями.
	3	здобувач володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами; частково демонструє здатність до формування власної позиції та усвідомлення соціальної відповідальності.
	2	здобувач в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади;

		недостатньо чітко формулює свою позицію та не проявляє соціально відповідальної поведінки.
	1	здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, не демонструє здатності формувати або обґрунтовувати власну позицію та свідомо діяти.
	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання, зокрема відсутність здатності діяти соціально відповідально та свідомо.
Максимальна кількість балів	10 балів*	
Професійно-орієнтоване (практичне завдання)	9-10	здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою, вільно використовує знання для розв'язання поставлених завдань; демонструє свідоме та соціально відповідальне ставлення до виконання завдань, формує власну позицію щодо вибору шляхів виконання завдань.
	7-8	здобувач за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання; демонструє соціально відповідальне ставлення до виконання завдань, але може мати незначні недоліки у формулюванні власної позиції.
	5-6	здобувач має елементарні, нестійкі навички виконання завдання, демонструє початковий рівень соціальної відповідальності у процесі виконання завдань, не завжди здатен чітко сформулювати власну позицію.
	2-3	здобувач планує та виконує частину завдання за допомогою викладача; має низький рівень самостійності, недостатньо усвідомлює соціальну відповідальність за результати діяльності.
	0-1	відсутність вирішення практичної ситуації, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти, не демонструє здатності діяти свідомо та відповідально.
Максимальна кількість балів	10 балів	
Всього	20 балів	

*екзамен складається з 2 теоретичних питань та професійно-орієнтованого (практичного завдання)